

ÎNCHEIERE

28 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Ion Druță

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Ministerului Justiției al Republicii Moldova împotriva lui Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba cu privire la constatarea neglijenței grave în administrarea actului de justiție și încasarea sumei în ordine de regres,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2017,

c o n s t a t ă

La 01 februarie 2016, Ministerul Justiției a depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva lui Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba cu privire la constatarea neglijenței grave în administrarea actului de justiție și încasarea sumei în ordine de regres.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 27 decembrie 2006, Kenzie Global Limited Ltd vs Republica Moldova a depus la Curtea Europeană a Drepturilor Omului cerere privind încălcarea art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ca urmare a omisiunii de a fi citată pentru a participa la o ședință de judecată stabilită la Curtea Supremă de Justiție, în consecință acțiunea sa fiind respinsă.

Sușține Ministerul Justiției că Kenzie Global Limited Ltd a invocat și faptul că la momentul producerii evenimentelor era creditorul companiei C., care la rândul ei, era creditorul companiei P. La 01 octombrie 2005, Kenzie Global Limited Ltd și compania C. au încheiat un contract prin care creanța companiei P. către compania C. a fost cesionată reclamantei în schimbul creanței companiei C. datorate Kenzie Global Limited Ltd. Ulterior, în privința companiei P. a fost inițiată procedura de insolvență. La 10 mai 2006, Kenzie Global Limited Ltd a solicitat Curții de Apel Economice să fie înlocuită cu compania C. în lista creditorilor societății P., în temeiul contractului de cesiune a creanței din 01 octombrie 2005. La 05 iunie 2006, Curtea de

Apel Economică a judecat în ședință publică cauza și a admis cererea depusă de Kenzie Global Limited Ltd, fiind inclusă astfel în lista creditorilor companiei P. cu creanța validată în sumă de 14 015 000 lei (echivalentul a 901 000 euro).

Declară reclamantul că la 16 octombrie 2006, compania C. a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Economice, argumentând că contractul din 01 octombrie 2005 este fictiv și semnat de persoane neîmputernicite. La 09 noiembrie 2006, Curtea Supremă de Justiție a examinat în ședință publică recursul declarat de compania C., fără citarea societății Kenzie Global Limited Ltd, celelalte părți participând la ședință. Ca urmare, prin decizia emisă de completul de judecători Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba, recursul a fost admis cu casarea încheierii instanței ierarhic inferioare, pe motiv că persoana care a semnat acordul din 01 octombrie 2005 în numele companiei C. a acționat fără împuterniciri, la acel moment aflându-se în concediu de maternitate. În consecință, Kenzie Global Limited Ltd a fost exclusă din lista creditorilor societății P.

Afirmă Ministerul Justiției că prin hotărârea din 08 aprilie 2014, Curtea Europeană a constatat, în unanimitate, încălcarea art. 6 § 1 din Convenție în rezultatul omisiunii Curții Supreme de Justiție de a cita societatea Kenzie Global Limited Ltd la ședința din 09 noiembrie 2006, obligând Guvernul RM să achite reclamantei suma de 3600 euro cu titlu de prejudiciu moral și 1500 euro – costuri și cheltuieli, care convertiți în lei moldovenești conform ratei de schimb aplicabile la data efectuării plății constituie 94 735,05 lei. La 08 octombrie 2014, Ministerul Finanțelor a transferat suma de 94 735,05 lei în contul Kenzie Global Limited Ltd, potrivit ordinului de plată nr. 354.

Consideră reclamantul că la caz sunt întrunite condițiile prevăzute de lege privind tragerea la răspundere materială a judecătorilor Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba conform art. 1398 alin. (1), 1415 alin. (1) Cod civil și art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015. Mai mult ca atât, potrivit aceluiași norme, Ministerul Justiției este obligat să înainteze acțiune în regres împotriva judecătorilor, omiterea cărora de a cita părțile într-un proces reprezintă o încălcare gravă a dreptului de acces la justiție.

Totodată, Ministerul Justiției a invocat argumentele Curții Europene a Drepturilor Omului, care a reținut că potrivit standardelor europene, este posibilă instituirea unei răspunderi disciplinare, civile sau chiar penale în privința judecătorilor, iar în anumite state europene (Bulgaria, Germania, Italia, Norvegia, Spania, Serbia ș.a.) este prevăzută răspunderea individuală a judecătorilor, însă cu stabilirea obligatorie a vinovăției. Statul este în drept să instituie la nivel național mecanisme proprii pentru restituirea sumelor achitate în procedurile în fața Curții Europene. Aceste mecanisme, la rândul lor, trebuie să funcționeze în deplină conformitate cu normele internaționale și naționale. Astfel, instituția regresului în sine nu este contrară Constituției, atât timp cât prin mecanismul de tragere la răspundere sunt respectate garanțiile inerente independenței judecătorilor.

Solicită reclamantul constatarea neglijenței grave în administrarea actului de justiție manifestată prin încălcarea dreptului de acces la justiție de către magistrații Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba, care a determinat încălcarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, constatată în cauza Kenzie Global Limited Ltd contra Republicii Moldova (cererea nr. 287/07) și încasarea în ordine de regres, în mod solidar, din contul lui Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba în beneficiul statului a sumei de 94 735,05 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2017, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2017, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției și menținută hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2017.

Instanțele de judecată au conchis că acțiunea în regres poate fi bazată doar pe o sentință pronunțată în cadrul unei proceduri judiciare separate la nivel național, prin care să se constate că judecătorul a comis sau a admis, intenționat sau din neglijență gravă, acțiuni sau inacțiuni care au determinat ori au contribuit semnificativ la încălcarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, constatată printr-o hotărâre a Curții Europene, ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

La 08 noiembrie 2017, în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) CPC, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 14 septembrie 2017 și a hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2017, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, recurentul a invocat interpretarea în mod eronat a legii de către instanțele ierarhic inferioare și a reiterat motivele de fapt și de drept indicate pe parcursul examinării cauzei.

Consideră Ministerul Justiției eronată concluzia instanțelor de judecată precum că n-au fost stabilite nici intenția și nici culpa gravă a intimaților-pârâți la încălcarea prevederilor Convenției europene, or, în hotărârea din 08 aprilie 2014, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat expres încălcarea în privința Kenzie Global Limited Ltd a prevederilor art. 6 § 1 din Convenție, ca rezultat al omisiunii Curții Supreme de Justiție de a o cita.

La 15 februarie 2018, în adresa intimaților Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba, a fost expediată copia recursului declarat de Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimații nu și-au valorificat dreptul respectiv și nu au depus referință.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. alin. (2), (3) și (4) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de instanțele ierarhic inferioare și sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat în modul corespunzător.

Nu poate fi reținut, ca temei al admisibilității recursului, argumentul recurentului Ministerul Justiției precum că neglijența gravă în administrarea actului de justiție de către magistrații Ion Muruianu, Nina Cernat și Valentin Barba, manifestată prin încălcarea dreptului de acces la justiție, este constatată expres în hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 08 aprilie 2014, pronunțată în cauza Kenzie Global Limited Ltd contra Republicii Moldova, or, dreptul de regres al statului în raport cu judecătorul, apare doar în cazul existenței unei sentințe judecătorești de constatare a vinovăției acestuia în comiterea acțiunilor expres stabilite de lege, care au cauzat prejudiciul reparat de stat.

Alte argumente invocate în recursul declarat nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din CPC are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. art. 269-270, art. 431 alin. alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță